

Asia: VN/22001/2020

Lausuntopyyntö työryhmän ehdotuksesta Lanzaroten sopimuksen kansalliseksi toimeenpanosuunnitelmaksi vuosille 2022-2025

Lausunnonantajan lausunto

Kuinka hyvin Lanzaroten toimeenpanosuunnitelmaluonnos vastaa mielestänne sopimuksen toimeenpanon tarpeisiin tällä hetkellä?

Hyvin

Mitä haluatte lausua suunnitelmaluonnoksen sisältöä koskien? Voitte kirjoittaa vastauksenne tähän.

Lanzaroten sopimus on merkittävä kansainvälinen sopimus lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisemiseksi. Lausuttavana oleva toimeenpanosuunnitelma on tärkeä askel kohti konkreettisia toimia Suomessa lasten oikeuksien ja aseman parantamiseksi monialaisen viranomaisyhteistyön keinoin.

Suunnitelmaluonnoksen rakenne on hyvä. Väkivallaton lapsuus-suunnitelman keskeisten kohtien nostaminen erillisiin tekstikehyksiin on visuaalisesti selkeä ratkaisu. Toimeenpanosuunnitelman rajaaminen vain muutamaaan toimenpiteeseen on järkevää ja mahdollistaa osaltaan suunnitelman konkreettista toteutumista.

Toimeenpanosuunnitelman ansiona on sen monialainen asiantuntijuus ja se, että otetaan huomioon Suomessa jo aiemmin laaja-alaisesti tehty suunnittelu-, kehittämis- ja lainsäädäntötyö, jolloin päästään suunnittelun integroivaan etenemiseen ja vältetään sekä päällekkäisyyttä että sirpaloitumista. Toimeenpanosuunnitelmassa on otettu huomioon mm. varsin kattava Väkivallaton lapsuus –toimeenpanosuunnitelma.

Rajauksista huolimatta toimeenpanosuunnitelma on varsin laaja. Lakiin ja asetuksiin pohjautuvaa tekstiä on vaikea tiivistää, mutta esimerkiksi yksittäisten menetelmien esittelyä (s. 24-25) voisi tiivistää, koska yksityiskohtaisemmat tiedot eri menetelmistä ovat viitteiden kautta haettavissa.

Digiympäristöissä tapahtuva lasten seksuaalinen hyväksikäyttö on uusi ja kasvava ongelma. Lasten suojeleminen digitaalisessa ympäristössä tapahtuvalta hyväksikäytöltä kytkeytyy vahvasti siihen, että niin vanhemmat kuin varhaiskasvatuksen ja koulun toimijatkin ovat tietoisia digitaalisten medioiden uhista ja niiltä suojautumiselta. Sekä vanhemmat että varhaiskasvatuksen ja koulun aikuiset

tarvitsevat riittävästi tietoja ja työmenetelmiä ohjatakseen lapsia turvalliseen digitaalisten välineiden käyttöön.

Uudet termit, kuten sateenkaarilapsi ja –nuori ja Pisarapuuttuminen tulee selittää, kun niitä käytetään ensimmäisen kerran.

Lauserakenteita voisi osin täsmentää, esim. sivulla 28: ”Ylipäänsä näyttöä on vielä varsin vähän, siksi aiheen tutkiminen on tärkeää.” Voisi muotoilla: ”Seksuaalirikosten ehkäisyn vaikuttavuudesta on vielä varsin vähän näyttöä, minkä vuoksi aiheen tutkiminen on tärkeää”.

Ehdotetut toimenpiteet ovat perusteltuja.

Kysymyksiä pienistä yksityiskohdista:

Toimenpiteissä 1 ja 2 seuranta ja mittarit: Onko jo tiedossa, minkälaisilla mittareilla juurtumista seurataan?

Toimenpiteeseen 3 voisi tarkentaa, minkä ilmiön yleisyyttä tarkoitetaan.

Toimenpiteessä 12 toimenpide-kohta esittää tutkimuksen lisäämistä (yleisellä tasolla?), seuranta ja mittarit –kohdasta saa käsityksen, että tutkimuskysely olisi jo suunnitteilla tai toteutumassa. Pitäisikö toimenpide-kohdassa lukea ”toteutetaan tutkimus” tai muuttaa seuranta ja mittarit – kohtaa siten, että toimenpide ja sen seuranta ja mittarit olisivat keskenään synkroniassa?

Pitäisikö toimenpiteen 14 seurannassa puhua toteutuneista teemapäivistä teemavuosien sijaan?

Onko teillä toimia, jotka toivotte lisättävän näkyviin toimeenpanosuunnitelmaan jo meneillään olevana toimena (johonkin artiklaan ja sen toimeenpanoon liittyen) tai että haluaisitte olla toteuttamassa jotakin ehdotettua toimenpidettä? Jos kyllä, kuvatkaa tarkasti mitä haluatte lisättävän ja mihin kohtaan.

-

Onko teillä ehdotuksia, millainen toimenpide tarvittaisiin nuorten keskinäisen väkivallan tilanteeseen? Voitte antaa myös tästä asiasta yleistä palautetta, kuten kertoa omista toimenpiteistänne nuorten keskinäiseen väkivaltaan puuttumiseksi ja sen vähentämiseksi.

Toimenpide 22 on haasteellinen vain yhden toimenpiteen nimeämisen kannalta, koska toisiin lapsiin väkivaltaa kohdistavat lapset ovat heterogeeninen ryhmä. Jako tekijöihin ja uhreihin on riittämätön, koska monet toisiin lapsiin seksuaalista tai muuta väkivaltaa kohdistavat lapset ovat itsekin kokeneet väkivaltaa. Eivät kuitenkaan kaikki. Joillakin toisiin lapsiin väkivaltaa kohdistaneilla lapsilla voi olla esimerkiksi diagnosointia ja kuntoutusta vaativia kehityksellisiä tai psykiatrisia häiriöitä, sosiaalisten tai pedagogisten tukitoimien tarvetta ja/tai lastensuojelullisten toimien tarvetta.

Toimenpide-ehdotus: Edistetään sitä, että toisiin lapsiin seksuaalista väkivaltaa kohdistaneiden lasten sosiaalinen, lastensuojelullinen ja terveydellinen tilanne selvitetään ja heille tehdään asianmukainen palvelusuunnitelma. Tehtyjen (ja toteutuneiden) palvelusuunnitelmien määrä suhteessa esiin tulleiden hyväksikäyttötapahtumien (tai epäiltyjen hyväksikäyttötapahtumien) määrään voisi olla mittarina.

Miten tyytyväisiä olette auttavien puhelimien toimintaan? Tulisiko niitä kehittää jollakin tavalla? Miten?

-

Mitä muuta haluatte sanoa tätä toimeenpanosuunnitelmaluonnosta koskien?

Kiitos hyvästä ja tärkeästä työstä!

Luoma Ilona
Itä-Suomen yliopisto, Terveystieteiden tiedekunta